

De Dertiende Kamer

Colofon

ISBN: 978 94 6365 498 2

1e druk 2023

© 2023, Harry Turksma

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

www.elikser.nl

aaaharrybbb@gmail.com

Vormgeving omslag en binnenwerk: Evelien Veenstra

Drukwerk: CSL digitaal B.V.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

Harry Turksma

De Dertiende Kamer

Inhoud

Deel I	-	Knokke	7
Deel II	-	Parijs	59
Deel III	-	Marseille, Korfoe, Israël	123
Deel IV	-	Parijs	161

Deel I – KNOKKE

1

Ai ai, wat is het toch plezant 's zomers in Knokke te verwijlen. Vermits het gouden zonnetje zijn weldadige warmte over de mensen spreidt en de zee koel lonkt, is er niets dat het geluk in de weg staat. En daar de kinderkes vanmiddag vrij zijn, staat kleuterjuf Godelieve van het kwijnende kloosterschooltje niets in de weg om een uurtje zedig te flaneren over de boulevard. Althans, zo zou eenieder vermoeden die de muisgrijze maar niet onknappe Godelieve in haar gesteven plooirok tot over de knieën en haar hagelwit kleedje waarvan alle knoopjes proper toe, over de drukke vakantie-allee langs het strand ziet wandelen. Maar flaneren? Voor geen goud! Alsof het niet gelijk een paal boven water staat dat Godelieve onbezoedeld en geheiligd door Zijn naam in het huwelijk treedt. Haar toekomstige heer en meester gaat een maagd trouwen, hetwelk omgekeerd eveneens zo zal zijn. Geen losbol die zich vrijpostigheden permitteert, zoals de licht getinte man met het oriëntaalse uiterlijk van daarnet.

‘Dag madammeke, wat hebt ge toch schoon engelenhaar.’

Godelieve was zich terdege bewust dat haar steile, tot ver over haar schouders vallend kapsel bewonderende blikken oogstte en was daar stiekem fier op.

‘Zijt ge ook een engel, of toch niet?’ klonk het brutaal suggestief toen ze het bankje passeerde waarop de man over het strand en de zee uitkeek. En niettemin had de opmerking van de vreemdeling haar geraakt op een wijze die ze nog nooit eerder had ervaren. Natuurlijk was ze, veinzend niets te horen, verder gelopen. Maar die stem... Daar zat een warm timbre van lust en weemoed in, een exotische klank van heimwee naar een ver oord waar een geliefde wacht.

Godelieve kreeg het er benauwd van en pulkte nerveus het bovenste knoopje van haar kleedje los. Eenzaam verlangen naar het onbekende. Was deze seigneur een zielsverwant? Onmogelijk!

Maar wat gebeuren moest, gebeurde. Precies een week later liep ze de man pardoos tegen het lijf. Een omen?

Het was woensdag, behalve zondag Godelieves enige vrije dag van de week. Hoe triviaal kan een ontmoeting zijn? Het gebeurde in de supermarché waar Godelieve haar inkopen deed voor de komende week. Alles in één keer. Haar boodschappenmandje puilde uit. Bovenop lag een pak toiletpapier dat prompt op de vloer tuimelde. Toen ze zich bukte om het op te rapen, keek ze recht in het lachende gezicht van de vreemdeling.

‘Dit is van u, neem ik aan?’

Godelieve schrok zich een hoedje.

‘Ja,’ stamelde ze, ‘dank u wel.’

Toen ze had afgerekend en met twee zware boodschappen-tassen naar buiten stapte, stond de man haar op te wachten. ‘Daar hebt u me een stevig vrachtje. Wacht, ik zal u helpen dragen.’

En voor Godelieve er erg in had, gaf ze een tas over aan de vreemdeling, die meteen ook haar andere tas overnam.

‘Zo, schone deernes als u zijn niet gemaakt voor zware arbeid. Ik gok dat u werkt met uw knappe koppie.’

‘Ik ben schooljuf’, antwoordde Godelieve.

Ze merkte dat ze tegen haar wil bekoring voor deze man voelde. Alsof hij haar hypnotiseerde met zijn bloemrijke charme en zijn markante, haast oudtestamentische gelaat, dat perfect regelmatige trekken vertoonde. Rond zijn volle lippen speelde een vage glimlach. Zijn neusvleugels waren

voortdurend in beweging, als van een roofdier dat zowel beducht is voor vijanden als alert op mogelijke prooi. Zijn groene, amandelvormige ogen hadden opvallend lange wimpers en werden van zijn hoge voorhoofd gescheiden door smalle wenkbrauwen die exact elkaars spiegelbeeld vormden. Zijn volle, glanzende haardos reikte als een vervaarlijk donkere vloedgolf tot diep in zijn nek.

‘Ik veronderstel dat u in de buurt woont?’ informeerde de vreemdeling.

‘Een paar minuten lopen.’

‘Ah, dan is het niet de moeite de auto te pakken. Ik logeer namelijk schuin tegenover de supermaché in hotel Britannia. Kijk, daar staat mijn auto.’

De man wees met een hoofdknik in de richting van een glimmende donkerblauwe Rover met veel chroom. Een juweel, dat zag je zo. Alles aan de vrijpostige boodschappensjouwer was raadselachtig en intrigerend. Zijn uiterlijk, zijn lichte accent dat Godelieve niet kon thuisbrengen, zijn soepele, volstrekt on-Vlaamse wijze van converseren, zijn verende tred alsof hij erop verdacht was elk moment een klap te ontwijken, zijn glimlach die zowel wellust als geamuseerdheid als oprechte interesse uitdrukte, zijn fixerende groene ogen met opvallend wijde pupillen, zijn krachtige, haast grove bouw en in tegenstelling daarmee zijn fijne, zorgvuldig gemanicuurde handen met aan de rechter middelvinger een gouden ring, waarop een grote, roze diamant gezet in een klauw van rozet geslepen robijntjes. Godelieve observeerde de vreemdeling met een schuinse blik. Ze kon haar ogen amper van hem afhouden. Ze raakte ongewild betoverd door alles wat de man uitstraalde, zijn houding, zijn soepele, atletische motoriek, zijn sonore, fluweelzachte stem.

Ze waren bijna aan de voordeur van haar appartement beland. Godelieve kon geen afscheid nemen en probeerde met een vraag hun samenzijn te rekken.

‘Mag ik informeren naar uw bezigheden, vermits ik u niet ontrief?’

‘Helemaal niet. Maar dat is een heel verhaal. Zal ik u dat vanavond vertellen tijdens een diner? U zou me zeer vereren met uw compagnie.’

Voordat Godelieve het besepte, hadden ze afgesproken in het chique restaurant van het casino.

‘Hier woon ik’, zei ze eenvoudig.

‘Goed, ik stuur een taxi om u om acht uur op te halen. Tot vanavond.’

Godelieve had even tijd nodig om tot zichzelf te komen. Ze hadden zich niet eens aan elkaar voorgesteld. Een rendez-vous met een wildvreemde man. Hoe was dat mogelijk?! Alles aan deze mysterieuze charmeur druiste in tegen haar kuise levenshouding en religieuze overtuiging. Althans, zo voelde dat intuïtief. Anderzijds, wat kon haar gebeuren? Al veroverde de exotische vreemdeling elke week een ander liefde, Godelieve zou nooit in zijn armen liggen, zoveel was zeker. Ze was sterk, zelfstandig, zedig en gelovig. De heilige Maagd Maria zal haar beschermen.

Terwijl al deze gedachten door haar hoofd tolden, opende ze haar kledingkast en liet haar handen door haar karige garderobe glijden. Wat moest ze vanavond aan? Haar duistere cavalier zou vast in vol ornaat, dat wil zeggen in avondkleding, acte de présence geven. Dan kon ze moeilijk in haar doordeweekse kleedje verschijnen. Ze zou in het casino sowieso uit de toon vallen. Ze bezat eigenlijk geen geschikt kledingstuk voor deze gelegenheid. Nog snel de stad in hollen

om iets te kopen? Ze keek op de klok. Geen tijd. Godelieve werd boos op zichzelf. Waarom die koude drukte? Een vent van de straat had haar verleid tot een avondje uit. Nou en? Als haar eenvoudige voorkomen hem irriteerde, had hij haar vast niet aangesproken. En wanneer haar sobere outfit hem bij de obers of de gesoigneerde gasten in verlegenheid bracht, het zij zo. Uiterlijke schijn, bah! Niettemin nam ze de voor deze gelegenheid twee geschiktste kledingstukken uit de kast; een strak, zwart, hoog sluitend cocktailjurkje van crinoline dat tot net boven haar knieën viel en dat ze maar één keer had gedragen op het eindexamenfeest van de pedagogische academie, en een lange, wat protserige avondjapon van synthetische zijde met decolleté, een afdankertje van haar zuster. Blote benen of blote borsten? dacht ze sarcastisch. Ze besloot tot het cocktailjurkje, want bij de robe hoorden pumps en die bezat ze niet. Bij het jurkje kon ze haar korte laarsjes aan, die ze overigens ook maar één keer had gedragen toen haar beste vriendin trouwde. Voor de spiegel staand, opgeprikt als een bakvis die met haar eerste vriendje gaat vrijen, kon ze een glimlach van tevredenheid niet onderdrukken. Haar vormen kwamen prachtig uit. Haar benen leken langer en haar blonde ‘engelenhaar’ stak prachtig af tegen de donker glanzende stof. De korte laarsjes van roze suède pasten er wonderwel bij. Restte nog de make-up, een fluitje van een cent, want ze bezat maar één kleur lippenstift, één kleur mascara en één haast uitgedroogde stift eyeliner. Geen keuzestress dus. Aqua et panis, vitea canis.

2

De taxi arriveerde stipt op tijd. Even na achten betrad

Godelieve wat onwennig de hal van het casino, die baadde in het licht van een monumentale kristallen kroonluchter. Haar hypnotiseur zat diep weggedoken in een fauteuil pal tegenover de entree op haar te wachten, zoals Godelieve had verwacht, in vol ornaat. Donkerblauw kostuum, hagelwit overhemd, zwarte vlinderstrik, zijden pochet, glanzend zwart gepoetste schoenen, goud geringde vingers en om de linker pols een Vacheron Constantin. Hij veerde overeind zodra hij haar zag en begroette haar met een brede lach.

‘Ik was even bang dat u zich had bedacht. Fijn dat u gekomen bent. U ziet er prachtig uit. Mag ik u begeleiden naar het restaurant? Ik heb de beste tafel gereserveerd. Uitzicht op zee.’

Hij kromde zijn arm en als op bevel stak Godelieve de hare erdoor. Ineens hield hij haar staande.

‘Maar ik heb me nog niet eens aan u voorgesteld. Duizendmaal excuus. Salomon Coniche, Sal voor vrienden.’

Zijn verlegen lach was innemend.

‘Godelieve du Mourier’, antwoordde ze eenvoudig.

‘Een prachtige naam, triest maar poëtisch.’

Hij leidde haar met alle egards naar hun tafel, schoof haar stoel aan en nam zelf pas plaats na gevraagd te hebben of ze prettig zat. Godelieve besefte donders goed dat zijn gedrag niets anders dan een nogal opzichtige poging was om haar te behagen. Goedkoop, weinig subtiel, misschien zelfs een tikje vulgair. En toch, hoe vaak in haar leven had een man zich zo veel moeite getroost bij haar in het gevlei te komen? En dan nog wel op zo’n ongetwijfeld geldverslindende wijze?

Het leek of hij hun tête à tête zorgvuldig geregisseerd had, want na een nauwelijks waarneembare wenk kwam een ober een fles gekoelde champagne brengen. Toen de man de fles wilde ontkurken, hield Salomon hem tegen.

‘Laissez, mon ami. Dit is een van m'n lievelingswerkjes.’

Hij kwam overeind – zijn rijzige gestalte schitterde voor Godelieves ogen en versmolte met de kroonluchters aan het hoge plafond - en ontkurkte de fles routineus maar uiterst zorgvuldig. Een zacht plofje, een beetje overlopend schuim en haar glas vulde zich met duizend belletjes liefde.

‘Sur votre santé, mademoiselle. Nogmaals mijn grote erkentelijkheid voor uw verschijnen. U hebt geen idee hoeveel genoeg u me doet.’

Ze toastten, klonken en dronken. Salomon zette zijn glas voorzichtig neer, plantte zijn ellebogen op tafel, strengelde zijn vingers ineen, liet zijn kin op zijn handen rusten en fixeerde Godelieve met een ondoorgroendelijke blik. Ze voelde de vlammen aan alle kanten uitslaan en ging ongewild blozen. Hij begon langzaam en zacht, maar duidelijk articulerend te spreken met dat prachtige zijgige timbre uit verre zuidelijke streken.

‘U vroeg mij vanmiddag wat ik doe om in mijn onderhoud te voorzien, maar eigenlijk wilt u gewoon weten wie ik ben. En gelijk hebt u. Het maakt minder uit wat je doet, dan wie je bent. En vloeien je handelingen niet logisch voort uit je karakter en je in de loop van je leven gevormde persoonlijkheid? En de omstandigheden dan? zult u misschien opmerken. Ach, Godelieve – mag ik u bij de voornaam noemen? – de omstandigheden waaronder men opgroeit, zijn slechts een voetnoot in de geschiedenis van het individu. Ze vormen het karakter niet, maar geven er slechts reliëf aan. Politici en psychologen willen u anders doen geloven, maar dat pogen ze slechts in hun eigen belang. Het maakt hen machtiger dan ze op grond van hun kwaliteiten verdienen. Maar genoeg daarover. Vanavond gaat het enkel en alleen over u en mij. Excuus voor deze lange inleiding. Voor ik ter zake kom nog

even dit. Ik heb in samenspraak met de chef de la cuisine een diner samengesteld van verschillende gangen. Vlees, vis, enfin de hele rataplan – vergeeft u mij deze banaliteit – er zal genoeg van uw goesting bij zitten. U hoeft u dus niet het hoofd te breken boven de menukaart. Voor alles is gezorgd.’ Alsof het zo getimed was, kwam de ober-kelner een soepterrine brengen, begroette Salomon Coniche beleefd maar amicaal – de heren kenden elkaar blijkbaar – en maakte een lichte buiging voor mademoiselle, alvorens ruggelings te retireren. De man zag een royale fooi in het verschiet, schatte Godelieve koeltjes. Ze poogde haar situatie expres met een ironische blik te bekijken om niet te veel geïmponeerd te raken.

Salomon hervatte zijn monoloog.

‘Ik zal u vertellen wie ik ben, dan begrijpt u meteen waarom ik doe wat ik doe. Mijn vader was een broer van de populaire Joods-Algerijnse zanger Bibi Coniche. Eigenlijk heet hij Benjamin, maar Bibi is zijn koosnaam. In het begin van de jaren zestig, toen Algerije onafhankelijk werd van Frankrijk, is de familie naar Europa gekomen. Fanatieke moslims grepen de macht. Alle joden die te arm of te oud of te dom waren om te vluchten, werden vermoord. Gelukkig had oom Bibi goede contacten in Frankrijk – hij was ook daar een geliefd musicus – zodat de Coniches veilig terechtkwamen in het land van Marianne. In Parijs leerde mijn vader mijn moeder kennen. Zij is van oorsprong een telg uit het geslacht Solal, een eerbiedwaardige, grote Joods-Griekse familie, die voornamelijk gesetteld was in Thessaloniki en op Korfoe. Mijn moeder is als kind met haar ouders na de Eerste Wereldoorlog naar Antwerpen gevlucht, omdat onder bezielende leiding van de Grieks-Orthodoxe kerk

slachtpartijen onder Joodse inwoners plaatshadden. De patriarchen hadden een zondebok nodig om de morrende bevolking, die zij zelf hadden leeggeplunderd, met bloedvergieten te sussen.

In Parijs verdiende vader zijn boterham met het begeleiden van zijn broer op de citer, een soort Arabische luit. Dankzij de populariteit van Bibi kon hij het hoofd boven water houden, want een vetpot was het niet. Ze traden vaak op in nachtclubs, waar vele vluchtelingen uit de Franse kolonies samenkwamen. In een van die clubs werkte, in alle eerbareid, mijn moeder die een oogverblindende schoonheid was. Zo ontmoetten ze elkaar. Hun liefde duurde tot de laatste dag, de laatste rampzalige dag toen mijn vader, die in zijn vrije uurtjes politiek actief was, met een mes werd vermoord door een Algerijnse fundamentalist. Hij stond op een zwoele avond voor de nachtclub waar hij met Bibi optrad een sigaretje te roken. Hij is daar op de stoep doodgebloed. Ik zat toen nog in mijn moeders buik. Eigenlijk werd oom Bibi mijn vader. Hij heeft voor mijn moeder en mij gezorgd. Dat ging hem goed af, want naast een uitstekend zanger, gitarist, componist en tekstschrijver, was hij ook een talentvol zakenman en technicus, zeg maar een homo universalis. Zo ontwikkelde hij een voor die tijd zeer geavanceerd besturingssysteem voor computers, waar hij goed mee verdiende.’

Salomon werd kort onderbroken door drie kelners die een keur aan voorspijzen op tafel zetten. Hij spoorde Godelieve aan toe te tasten en hervatte zijn verhaal.

‘Nou ja, u begrijpt, moeder was een mooie vrouw, oom Bibi vrijgezel, een charismatische man en een charmeur; natuurlijk ontstond er wat tussen die twee. Bibi werd mijn instantvader en leerde me zijn wereld kennen. En wát

voor wereld. Het naoorlogse Parijs bloeide op, bruiste als in haar beste jaren aan het begin van de eeuw. Kunst en handel floreerden. Oom Bibi werd een man in bonus en liet het moeder en mij aan niets ontbreken. Ik weet niet of hij zich schuldig voelde aan vaders dood. Hij had hem, toen vader roken wilde, de kleedkamer uitgestuurd omdat hij daar vanwege zijn stem de lucht zuiver wilde houden. De nachtclub zelf stond immers al blauw van de rook. Hoe het ook zij, oom Bibi vond niet dat ik hoefde te werken voor een baas. Als zeventienjarige schoolverlater nam hij me onder zijn hoede. “Als je wat verdienen wilt, dan houden we het in de mispoge”, verklaarde hij eenvoudig. Ik groeide op tussen artiesten en was gek op kunst en muziek. Marc Chagall was een van Bibi’s vrienden. Zo ook de Hollandse schilder Jongkind en de fabuleuze Edith Piaf en Charles Dumont, die indertijd getrouwd waren. Oom Bibi zette een bescheiden kunsthandel voor me op. Hij sleepte me mee naar vernissages, musea en zakenrelaties, opdat ik zoveel mogelijk van die wereld zou proeven. Ook stuurde hij me op reis om exposities van veelbelovende kunstenaars te bezoeken en aankopen te doen. Eerst in opdracht, en toen hij vond dat ik er genoeg van wist, op eigen initiatief. Het bleek dat ik er kijk op had, want onze business werd al snel winstgevend. Niet dat het oom Bibi veel kon schelen – geld genoeg – maar voor mijn zelfrespect was het gunstig. Als etnische uitzondering in een katholiek land moet je sterk staan, onafhankelijk en zelfbewust. Nu, dat heb ik geleerd. Het onverholen wantrouwen waarmee een Jood wordt geconfronteerd, ik geef het je te doen. Wij herrijzen door de eeuwen heen als een feniks uit zijn as, en elke maal een beetje sterker. Ik ben nu bemiddeld, niet omdat ik gek op geld ben – ik geef het liever uit – maar het is mijn levensverzekering.

De koffer staat altijd klaar voor vertrek. Ik ben vrij en dat is in de diepste aard wat ik ben: op eigen kracht een vrij mens. Wat ik doe voor de kost? Ach, ik had evengoed muzikant kunnen worden, zolang wat ik doe maar voortspruit uit wie ik ben. Dat heb ik wel geleerd.’

Salomon leunde achterover ten teken dat deze uitleg voorlopig volstond. En alsof het zo gepland was, kwamen de kelners de tafel afruimen voor het hoofdgerecht.

Godelieve had al die tijd zwijgend en gebiologeerd geluisterd naar haar tafelenoot, die zijn verhaal haast achteloos maar toch indringend vertelde. Lag het aan zijn lome, haast sensuele lichaamstaal? Zijn lage timbre dat automatisch aandacht afdwong? Aan zijn doopceel die een echo leek uit een verre onbekende wereld? Of was het de champagne? Ai ai, wat gebeurde er met haar? Ze hoorde een licht gegons vlak achter haar trommelvliezen. Er steeg een golf warmte op van haar hals tot aan haar schedeldak. Het huilen stond haar nader dan het lachen. Maar het waren geen tranen van verdriet, eerder van geluk of verwarring. Ze voelde zich nauwelijks tot een reactie in staat en was bang dat Salomon, nu hij iets van zichzelf had prijsgegeven, het haar beurt achtte te vertellen. En wat viel er te zeggen over haar saaie leventje? Juf op een katholiek kostschooltje, het mocht wat. Als afleidingsmanoeuvre vroeg ze wat Salomon op dit moment precies in Knokke deed. Hij glimlachte flauw alsof hij haar doorhad, maar bleef gentleman.

‘De nazaten van James Ensor, je weet wel, de schilder uit Oostende, willen een doek verkopen. Daarom ben ik hier. Zo’n proces vergt enige tijd. De familie zit behoorlijk op zwart zaad maar is anderzijds gehecht aan een van de weinige stukken die ze nog bezit. Daarom vragen ze een absurd hoge

prijs. Heeft tijd nodig om ze tot rede te brengen. Komt goed en is op zich van weinig belang. Ik hou niet zo van Ensors maskerade maar ken een belangstellende in Zwitserland. Zijn bod moet royaal mijn uiterste prijs overstijgen, wil ik er ook wat aan overhouden, begrijp je?’

Inmiddels stond de tafel vol gerechten, zowel gevogelte als vis, exotische groentes, warme en koude sauzen, pasta’s, witte, bruine en gele rijst, fruit en nog zo het een en ander waarvan Godelieve geen flauw benul had wat het was. De sommelier kwam een fles Médoc ontkurken. Salomon proefde en knikte goedkeurend. Daarna schonk hij zelf in. ‘Het decanteren doen we wel in de maag’, grapte hij terwijl ze toastten.

‘A votre santé ma chère Godelieve.’

Na de champagne voelde de zware, volrijpe wijn als vuurwater in Godelieves maag. Ze kon een oprisping niet onderdrukken en boerde in haar servet. Salomon leek geamuseerd.

‘Encore à votre santé ma chérie. Le diable n’est jamais loin. Jamais. Se servir! Il apaise l’estomac et l’esprit.’

Hij hield haar hoffelijk een schaal voor en Godelieve schepte met trillende handen op zonder te zien wat. Ze gloeide van hoofd tot voeten en dacht haast in paniek: Waarom ik? Waarom moet hij mij hebben? Heilige Moeder, bescherm mij tegen deze galante heiden. Zonder U ben ik verloren. Ze schrok van haar eigen gedachten. Zondig, zo zondig. Salomon bekeek haar aandachtig.

‘Ça va, Godelieve? Overrompel ik u niet teveel?’

‘Nee nee, ça va bien.’

Om haar verwarring niet nog duidelijker te etaleren begon Godelieve werktuigelijk te spreken.

‘Awel, wie ik ben, zult u zelf moeten uitvinden monsieur